

OPOVRHNUTIAHODNÝ BOH... ALEBO NIE?

úplná opačnosť Boha – pre nás problém – premena srdca naliehavo potrebná

„Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu.“ (Mt 11,29 SSV) „Syn človeka neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých.“ (Mt 20,28 SSV); „Viedli ho ako ovcu na zabitie a ako baránok onemie pred tým, čo ho strihá, tak ani on neotvorí ústa.“³³ Pre jeho pokoru bol súd nad ním zrušený.“ (Sk 8,32-33 SSV); „Kto sa teda poníži ako toto dieťa, ten je najväčší v nebeskom kráľovstve.“ (Mt 18,4 SSV); „Kto je medzi vami najväčší, bude vašim služobníkom.“¹² Kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený.“ (Mt 23,11-12 SSV); „Preto mám záľubu v slabostiach, v potupe, v núdzi, v prenasledovaní a v úzkostiach pre Krista; lebo keď som slabý, vtedy som silný.“ (2 Kor 12,10 SSV)

Všetky tieto texty majú niečo spoločné: že totiž Boh vo vzťahu k svetu nie je odlišný. Je úplne OPAČNÝ! Dokonale opačný! Boh je láska. Svet je sebecko, egocentrizmus, *filautia*, ak použijeme termín raných kresťanov. Boh kladie do centra milovaného a vychádza zo seba, aby sa mu bezvýhradne a bezpodmienečne daroval. Človek kladie do centra seba a všetko hodnotí a vzťahuje vzhľadom na seba a ak vytvára vzťahy, tak len podmienične, aby mu nakoniec priniesli osoh v akejkoľvek podobe, od vonkajšieho bohatstva až po vnútorný pocit uspokojenia. Ak sa tak nedeje, sme svedkami toho, ako sa šmahom ruky veľká láska zmení na veľkú nenávisť, či verné manželstvo na rozvodové konanie. Aj keď v skutočnosti sa vlastne nezmenilo nič – len sebecko v srdci človeka skorigovalo cestu za svojim vytúženým prosperom...

Výsledkom tejto opačnosti je to, že čo je u Boha veľké, je v očiach sveta malé a opovrhnutiahodné. A čo je veľké a múdre v očiach sveta, je v Bohu a v Božom svete ukázkovým príkladom bláznivého a komického.

Zoberme si prvý z citátov z úvodu tejto úvahy. Všimli ste si, čo hovorí? Hovorí, že BOH, áno Boh sám!, je *tichý a pokorný srdcom*. Tichý, gr. *praus* a pokorný, gr. *tapeinos*, obe slová znamenajú v podstate to isté: to prvé niekoho jemného, mierneho, poníženého, to druhé niečo, čo sa nedvíha nad úroveň zeme, prenesene potom poníženého človeka, oboje sa odvíjajúce od nízkého statusu v rámci tohto sveta: „Tyto dva výrazy *praus* a *tapeinos* jsou prakticky významově zaměnitelné.“ (Daniel R. Harrington). Boh je teda, aspoň sa tak z pohľadu nášho sveta javí, *bezvýznamný, ponížený, pokorený, vari až úbohý!* Neuveriteľné, že?

To je čosi, čo normálne nedokážeme stráviť. Dokážeme pripustiť, že Boh sa v človekovi Ježišovi Kristovi *ponížil*, na nejaký čas, prechodne navonok. *Asi ako keď si rodič kvokne dole k svojmu dieťaťu, aby ho po dobrom k niečomu priviedol.* Ale samozrejme predpokladáme, že keď to nepomôže, tak Boh sa znova vzpriami v plnej svojej moci a na rad príde Jeho *trestajúca pravica*, kedy sa silou postaví sile, v boji porazí svojich protivníkov a zvrhne ich kamsi do podsvetia, aby dostali to, čo si za svoj odboj zaslúžili – *asi rovnako, ako sa aj onen dospelý rodič nakoniec postaví a ak nedosiahlo svoje po dobrom, nasleduje uplatnenie sily: trest, zákaz, výprask, čokoľvek...* Tak to opisuje istá sestra (žeby zo Slova Života?): „ON [Ježiš] niesol trest za náš pokoj a jeho jazvami sa nám dostalo uzdravenia. Na tretí deň vstal z mŕtvych, vystúpil na nebesia 40 dní po svojom zmŕtvychvstaní a žije teraz v nebi po pravici Boha Otca. Príde si najskôr po svojich, ktorí mu patríme, pretože sme mu odovzdali naše životy a po sedemročnom období vlády Antikrista (Maytreya) bude Antikrist porazený aj so svojou

armádou, po nej za 40 dní budú odpratávať mŕtvolu a po 40 dňoch Pán Ježiš Kristus, Boží Mesiáš, Boží Syn, zriadi svoje Tisícročné kráľovstvo. Po tisíc rokoch satan dostane poslednú šancu zvädzať ľudstvo proti Bohu a na konci vojny bude zvrhnutý do ohnivého jazera, kde bude Antikrist aj falošný prorok na večné veky.“ (Janka Kasarka). Lenže Ježiš hovorí, že u Neho oná pokora a poníženosť nie je vonkajšie účelové gesto ani pretváрка. Hovorí, že je to niečo, čím je *srdcom*, v samej podstate svojho bytia. Tak, ako Boh je láska, Ježiš hovorí, že Boh je poníženosť a pokora.

To je pre nás fakt nestráviteľná vec. Pozrime si Pána Prsteňov, alebo Narniu, alebo tony iných, viac, či menej vydarených diel o boji dobra a zla. Záverečný boj medzi dobrom a zlom sa nakoniec vždy vedie *zbraňami zla*, použitím sily, moci, porazením, podriadením či zničením tých, ktorí sú zlí. Bez ohľadu na Froda, ktorý víťazí napriek svojej slabosti, či Aslana, ktorý zabezpečí víťazstvo nad Bielou Čarodejnicou, nakoniec je to vždy víťazstvo také, aké chápeme v meradlách tohto sveta: protivník je porazený, pokorený, rozdrvený rovnakou silou, akou vládne aj on sám, len väčšou, tak, ako to Ghán-Buri-Ghán hovorí Théodenovi: „*zažeňte otrávený vzduch a temnotu jasným železom [svojich zbraní]!*“ – a na samom svojom konci tak nepriateľ vidí „*skazu svojej vojny a veľkú vznešenosť a slávu Kapitánov Západu*“ (Návrat Kráľa), ktorí silou svojich mečov nakoniec nad ním zvíťazili, pokorili ho tak, ako pokorenie chápe aj on a oni sami sú vyvýšení rovnakou mocou a slávou, ktorou vládol a o ktorú išlo aj nepriateľovi.

Ale to nie je Boží spôsob. Boh sa nepretvaruje. Boh sa nepostaví a neskončuje s Nepriateľom podľa predstáv Nepriateľa a meradiel Sveta. Jeho víťazstvo je úplne iné – primerané Jeho Kráľovstvu a Jeho úplnej odlišnosti a opačnosti. Je ťažké hľadať primeraný príklad tejto úplnej opačnosti, ale *predstavte si, že sa na jednom a tom istom pozemku stretnú záhradník a ťažiar nafty. Záhradník vysadí krásnu záhradu a teší sa z jej stromov – ale pre ťažiaru je to bláznovstvo, pretože pod zemou „ležia milióny“.* Podľa neho *jediné múdre je poslať buldozéry a zlikvidovať tú smiešnu záhradu a nastaviť všade vrtné veže, vybudovať cesty, postaviť rafinériu a terminál...* To je zase úplné bláznovstvo pre záhradníka, pre ktorého je *krása a nádhera jeho záhrady to, na čom jedinom záleží. Každý skutok záhradníka – sadenie stromov, kvetov, siatie trávy – bude ťažiarovi pripadať bláznivý a čím bude záhradník lepší, tým menší a bláznivejší bude v očiach ťažiaru. A naopak, každý skutok ťažiaru – rúbanie stromov, ničenie trávy, stavenie ciest a vrtanie naftových studní – bude pripadať záhradníkovi šialené a zlé a čím bude ťažiar v tomto svojom remesle lepší, väčší a úspešnejší, tým viac bude klesať v očiach záhradníka a tým barbarskejší mu bude pripadať. Ale jedno je isté: Záhradník nemôže svoju vojnu o záhradu vyhrať tým, že zbombarduje ťažiaru napalmom, pretože by tým síce zničil ťažiarovo dielo, ale súčasne by tým zničil aj samotnú zem, svoju záhradu a prehrali by tak nakoniec obaja. Aj keď len čiastočne: ved' presne po tom ťažiar túžil, aby záhrada bola zničená. Nakoniec by tak bol v tejto vojne ťažiar polovičným víťazom, zatiaľ čo záhradník by prehral všetko.*

Rovnako to platí o Bohu. Božie Kráľovstvo je postavené na úplne opačných hodnotách, než náš svet. Čím je niečo v meradlách sveta väčšie, tým je to menšie v meradlách Božieho Kráľovstva. A čím je niečo v meradlách Božieho kráľovstva väčšie, tým menšie a opovrhnutiahodnejšie to pripadá svetu. To, čo svet vníma ako triumf a víťazstvo, je z pohľadu Boha porážka a pohanenie. Ak by teda Boh nakoniec prevzal metódy a zbrane Diabla, ozbrojenou

silou by porazil ozbrojenú silu, násilie Diabla potlačil vlastným násilím – ukázal by len, že niet rozdielu medzi Ním a Diablom. A to by bola dokonalá a úplná porážka Boha. Satan by zvíťazil – tým, že by donútil samého Boha stať sa novým „Temným pánom“ (ako pekne túto dilemu vykreslil Tolkien v Pánovi Prsteňov v osobách Aragorna, Gandalfa a Galadriel). Ilustráciou nad všetko je Ježišovo víťazstvo na kríži. Pre nás najhlbšie pokorenie, poníženie, zadupanie do zeme. Pre Ježiša okamih triumfu a oslávenia. A nie preto, že by *potom*, čo sa ponížil, konečne prišiel v *sláve* podľa našich meradiel a patrične a *po svetsky* zúčtoval so svojimi protivníkmi. Nič také sa nekoná. Ježiš zvíťazil tým, čo je podľa meradiel sveta porážkou a je oslávený tým, čo je podľa meradiel sveta krajnou a dokonalou pohanou. Po tomto akte sa už len zjaví učeníkom, skúsi im vysvetliť, ako a prečo práve toto je tým rozhodujúcim víťazstvom, o ktorom hovorí – asi nie veľmi úspešne, keď sa Ho ešte pred samým Odchodom pýtajú: „*Pane, už v tomto čase obnovíš kráľovstvo Izraela?*“ (Sk 1,6 SSV), zjavne v mierach, hraniciach a predstavách sveta – a potom im hovorí, aby Ho nasledovali a všetkých ľudí naučili tomuto novému životu Kráľovstva.

To v nás vytvára zmätok. Písmo predsa hovorí o Božej moci a o sláve a vyvýšení verných – a súčasne odmieta zjaviť svoju moc, konať silou, hovorí o ich prenasledovaní svojich verných, o ponížení, nijako ich pred tým nemieni chrániť, ba Ježiš k poníženosti priam vyzýva! Nejde nám to dohromady. Najčastejšie to berieme ako nejakú formu skúšky, či zaslúženia si spásy. *Asi ako keď človek pracuje v továrni, aby potom dostal výplatu a za ňu mohol odísť na dovolenku, či na dôchodok a viac už nepracovať.* Aj my to berieme nejakú tak, že dobre, *teraz*, na zemi, sa máme pokoriť, ponížiť, byť sluhami všetkých, vytrpieť všetko, podstúpiť všetko... a keď sa takto osvedčíme, tak nás Ježiš konečne vyzdvihne, namiesto pokory nás zaodeje slávou, namiesto slúženia budeme s Kristom kraľovať, namiesto obety konečne budeme my sami obdarovaní, chudobu nahradí bohatstvo... Akoby aj Písmo nás v tom ubezpečovalo, napríklad: „*Pokorte sa teda pod mocnou Božou rukou, aby vás povýšil v určenom čase*“ (1 Pt 5,6 SSV). Ale ak chápeme veci týmto spôsobom, uniká nám to podstatné. To, čo by Ježiš povedal každému jednému z nás: „*Neexistuje rozpor medzi ponížením a oslávením, medzi obetou a obdarovaním, medzi malosťou podľa sveta a veľkosťou podľa Boha. To, k čomu vás pozývam – byť podľa meradiel sveta malí, pokorení, ponížení, obetujúci sa, slúžiaci, ... – presne TOTO JE tá veľkosť a sláva, o ktorej vám hovorím a ku ktorej vás pozývam! V meradlách sveta sa to tak nejaví, preto Vami ľudia budú opovrhovať, smiať sa vám, odhovárať vás, ľutovať, alebo nenávidieť – ale to len preto, že oni nemajú *zmysel pre Božie veci, len pre ľudské**“ (Mk 8,33 SSV) – ale v Božom Kráľovstve a v jeho meradlách je toto skutočná veľkosť, pretože je prejavom a dôkazom lásky a láska je podstatou Boha a Jeho života a teda i samého kráľovstva!“

Preto je nutná *premena myslenia*. Metanoia, úplná a radikálna. Bez nej nám budú Ježišove slová o tom, že máme byť ponížení, chudobní, slúžiaci, trpiaci, obetujúci sa, odpúšťajúci, nastavujúci druhé líce, neodporujúci zlému, ... znieť stále neprijateľne.

Buď ich odmietneme úplne, ako to robia ateisti, moslimovia, alebo oni „formálni akožekresťania“, pre ktorých je ich náboženstvo už len akosí formou folklóru, život však žijú úplne po svetsky a na evanjelium reagujú oným „Dnes je iná doba... dnes sa tak žiť nedá... nie sme mnísi, ani farári...“ a pod.

Alebo si vyberieme nejakú formu *evanjelia prosperity* a budeme si nahovárať a veriť, že ak sme uverili Kristovi, On nás vyvýši a oslávi *podľa meradiel sveta*. budeme vždy zdraví, svetsky úspešní, svetsky bohatí, svetsky vplyvní,...

Možno – ak sme napríklad katolíci a veciam síce povrchne, ale predsa trochu rozumieme a neprekrúcame si Ježišove slová podľa seba ale snažíme sa ich počúvať také, aké sú – tak sa podujmeme, že teda dobre, že teda nejakú *pretrpíme a podstúpime* všetky tieto

zlé veci, obetujeme sa teda... v nádeji, že ak to urobíme dostatočne, tak nás Pán Boh na konci za všetku tú drinu, odriekanie a obetu *odškodní* večnou blaženosťou v Božom kráľovstve, kde už nič z toho nebude a kde konečne budeme slávnymi a blažení podľa našich, čiže *svetských* meradiel. Výsledkom je „kresťanstvo“ ako ho opisuje istý pravoslávny kňaz: „*Ťažko hovoriť o výhodách. Byť kresťanom, pravoslávny kresťanom, je veľmi ťažké. Človek sa musí veľa vecí zriecť, musí sa postíť, chodiť pravidelne do chrámu, musí byť dobrý, tých “musím” je dosť veľa. Ak sa mu však podarí žiť podľa pravidiel cirkvi, tak za to bude odmenený vo večnom živote.*“ (Peter Soroka). Skutočné kresťanstvo ale značí niečo iné:

- Najprv je VIERA ako POROZUMENIE: pochopenie, ako Boh a Jeho Kráľovstvo „fungujú“ – a porozumenie, že práve tento model „fungovania“ je skutočnou plnosťou Života, akokoľvek sa to v meradlách a z pohľadu sveta javí ako presný opak, ako smrť a bláznovstvo!

- Potom je METANOIA, keď sa my sami naučíme takto myslieť, keď sa zmení samo naše *srdce* a my sa naučíme od Ježiša naozaj *byť tichí a pokorní srdcom*, nielen to navonok hrať, či nejakú pretrpieť v nádeji na odškodnenie v nejakom „nebi“.

- Až potom prichádza to Pavlovo: „*mám záľubu v slabostiach, v potupe, v núdzi, v prenasledovaní a v úzkostiach pre Krista; lebo keď som slabý, vtedy som silný.*“ (2 Kor 12,10 SSV) – skutočne si všetko toto, akokoľvek paradoxne to znie, vychutnávať, tešiť sa z toho, pretože už dokážeme vnímať a prežívať v sebe Božie Kráľovstvo a tieto veci už viac pre nás nie sú ponížením, ale oslávením, nie sú už viac pre nás obetou, ale darom nevýslovnej krásy, nie sú pre nás bremenom, ale vzácnym vyznačením, ako inde píše Písmo: „*Vy ste dostali milosť nielen v Krista veriť, ale aj trpieť pre neho!*“ (Flp 1,29 SSV) – skutočne *milosť* trpieť, utrpenie a obeta ako *odmena a vyznačenie a dar!* Kto to pochopí? Len ten, kto uveril a porozumel Bohu a odvážil sa nasledovať Ho – do Jeho Kráľovstva, kde „*Boh ... zotrie z očí každú slzu*“ (Zjv 7,17 SSV) a kde „*už nebude smrti ani žiaľu; ani náreku, ani bolesti viac nebude, lebo prvé sa pomínulo*“ (Zjv 21,4 SSV). Lenže tento blažený stav nebude ovocím toho, že by vo Večnosti viac nebolo pokory a úplného darovania sa a služby v láske. Veď toto je podstata Života Trojice, Neba, Kráľovstva! Nebo nie je blaženosťou preto, že by toto všetko v ňom nebolo, ale preto, že tí, ktorí v Nebi žijú, odhalili a prijali krásu a vznešenosť týchto vecí podľa meradiel Neba a Boha a zamilovali si ich. Už viac nie sú pre nich zdrojom bolesti, utrpenia, nenazývajú ich obetou, ani ich nevnímajú ako smrť. Namiesto toho to isté darovanie sa z lásky, úplné zanechanie seba z lásky, úplné poníženie seba z lásky, stratenie seba z lásky, vnímajú ako zdroj a príčinu veľkej a čirej radosti a rozkoše v spoločenstve tých, ktorí žijú to isté, úplne rovnako a do rovnakej krajnosti: Boha a Jeho svätých. A teda tak, ako na zemi pre ľudí sveta je chudoba a poníženosť a služba a pokora a obeta zlom a utrpením a preto sú neschopní Božieho Života a Neba, pre spasených je to isté bránou k slobode a zdrojom radosti a veľkej blaženosti – a majú v tom pravú a nefalšovanú záľubu, ako hovorí Pavol – a preto to isté ďalej žijú v dokonalosti lásky a teda aj dokonalosti blaženosti aj v Nebi. Alebo inak: to, čo žili na zemi, žijú aj v Nebi a tak, ako ich to naplnila blaženosťou v Nebi, naplnilo ich to blaženosťou už na zemi – pretože porozumeli, pochopili a prijali Boží model života v Božej sláve a v slobode samého Boha. Na rozdiel od ľudí sveta, ktorí nepochopili, neprijali – a pred Božou veľkosťou, ktorá sa im javila ako pokorenie a poníženie, pred Božou rozkošou, ktorá sa im javila ako bremeno a obeta a utrpenie, utekali na zemi a utekajú pred ňou i po smrti – do jediného útočiska, ktoré im ostalo a ktoré im Boh v bolestenej láske daroval: do Pekla, ďaleko od pre nich nepochopiteľnej a opovrhnutiahodnej Tváre Boha...